

Pregled zakonodaje na področju krožnega gospodarstva v Sloveniji s poudarkom na gradbeništvu

Antonija Božič Cerar
Maj Rožmanec
Gospodarska zbornica Slovenije

19.4.2024
Gornja Radgona

Nekoč ...

- Zakon o ravnanju z odpadki (Ur.l. SRS, št. 8/1978)
 - 2. odstavek 6. člena zakona o ravnanju z odpadki (Ur.l. SRS, št. 8/1978),
„Ravnanje z odpadki obsega vračanje odpadkov v proizvodne procese in naravna presnavljanja“
- Dogovor o temeljih za urejanje in zbiranje koristnih odpadkov in njihove predelave v sekundarne surovine (Ur. l. SFRJ, št. 26/1982)
- Pravilnik o ravnanju s posebnimi odpadki, ki vsebujejo nevarne snovi (Ur.l. SRS, št. 20/1986)

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI

Danes ...

- **Zakon o varstvu okolja** (ZVO-2A)
 - Definicije za odpadek, stranski proizvod, prenehanje statusa odpadka, zasipanje...
 - Upravni postopki za zbiranje, prevoz, predelavo in odstranjevanje odpadkov
- **Uredba o odpadkih**
 - Natančnejša merila za določitev:
 - stranskega proizvoda in
 - prenehanje statusa odpadka (upravni postopek za OVD, dodatni nadzor, dajanje na trg kot proizvod ali kot odpadek (zasipanje) ključna priloga 5 o izlužkih)
- V nastajanju nova uredba o gradbenih odpadkih, odpadkih iz odstranitve objektov in drugih odpadkih mineralnega izvora, o določitvi meril za stranske proizvode in prenehanje statusa odpadka za predelane odpadke, ter o njihovi uporabi
- Posodobitev EU protokola o gradnji in rušenju (CDW) in smernic za presojo ravnanja z odpadki pred rušenjem in obnovo zgradb

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI

Stranski proizvod – direktiva

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI

Države članice določijo ukrepe, ki zagotavljajo, da je možno snov ali predmet, ki nastane pri proizvodnem procesu, katerega glavni namen ni proizvodnja te snovi ali predmeta, opredeliti kot stranski proizvod in ne kot odpadek, če so izpolnjeni sledeči pogoji:

- (a) nadaljnja uporaba snovi ali predmeta je zagotovljena;
- (b) snov ali predmet se lahko neposredno uporabi brez kakršne koli nadaljnje obdelave, razen običajnih industrijskih postopkov;
- (c) snov ali predmet se proizvaja kot sestavni del proizvodnega proces; in
- (d) snov ali predmet izpolnjuje zahteve določene s predpisi, ki urejajo proizvode, varstvo okolja in varovanje človekovega zdravja, njegova nadaljnja uporaba pa ne bo škodljivo vplivala na okolje in človekov zdravje.

V zadnji spremembi direktive o odpadkih je zapisano, da Komisija sprejme izvedbene akte s katerimi določi podrobna merila za uporabo statusa stranskega proizvoda, pri čemer bi morala nameniti prednost ponovljivim praksam industrijske simbioze

Prenehanje statusa odpadka - direktiva

Države članice določijo ukrepe, ki zagotavljajo, da odpadki po izvedenem postopku reciklaže ali druge vrste predelave niso več opredeljeni kot odpadki, če so izpolnjeni sledeči pogoji

- a) snov ali predmet se običajno uporablja za določene namene
- (b) za snov ali predmet obstaja trg ali povpraševanje;
- (c) snov ali predmet izpolnjuje tehnične zahteve za določene namene ter izpolnjuje zahteve obstoječe zakonodaje in standarde, ki veljajo za proizvode; in
- (d) uporaba snovi ali predmeta ne bo povzročila splošnega škodljivega vpliva na okolje in zdravje ljudi.

Pogoji po potrebi vključujejo mejne vrednosti za onesnaževala in upoštevajo vse možne škodljive okoljske vplive snovi ali predmeta.

Zasipanje - direktiva

- **Zasipanje** z odpadki je postopek predelave odpadkov, v katerem se primerni nenevarni odpadki uporabijo za namene pridobivanja zemljišč na območjih izkopavanja ali za namene gradbenih posegov pri urejanju zemeljskega površja. Odpadki, uporabljeni za zasipanje, morajo nadomestiti neodpadne materiale, biti morajo primerni za prej omenjene namene in omejeni na količino, nujno potrebno za uresničitev teh namenov, ter ne smejo poslabšati kakovosti okolja.

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija - Österreich

VIRIDI

PRILOGA 5

DOPUSTNE VSEBNOSTI ZA ONESNAŽEVALA V NJIHOVIH IZLUŽKIH ZA PREDELANE SNOVI ALI PREDMETE, KI BODO UPORABLJENI V ZUNANJEM OKOLJU IN IZPOSTAVLJENI ATMOSFERSKIM VPLIVOM IN IMAJO LASTNOST IZLUŽEVANJA

Preglednica: Dopustne vsebnosti onesnaževal v izlužkih predelane snovi ali predmeta

Parameter	Izražen kot	Dopustne vsebnosti onesnaževal v izlužkih predelane snovi ali predmeta pri L/S = 10 l/kg v [mg/kg suhe snovi]		
		Na območju brez varstvenih režimov po predpisih o vodah	Na območju brez varstvenih režimov po predpisih o vodah, če je povprečna vodoprepustnost predelanih snovi ali predmetov $\leq 10^{-9}$ m/s ¹)	Na vodovarstvenih območjih
Izhodiščni parametri				
kadmij	Cd	0,025	0,04	0,0025
baker	Cu	0,5	2	0,05
nikelj	Ni	0,4	0,5	0,08
svinec	Pb	0,5	0,6	0,035
cink	Zn	2	3,5	0,35
celotni krom	Cr	0,5	0,6	0,05
krom ⁶⁺	Cr	0,1	0,15	0,005
Živo srebro	Hg	0,005	0,01	0,001
kobalt	Co	0,03	0,5	0,003
molibden	Mo	0,5	1	0,1
antimon	Sb	0,3	0,5	0,03
selen	Se	0,6	1	0,06
barij	Ba	20	20	1
arzen	As	0,1	0,4	0,01
fluoridi	F	10	10	1
kloridi	Cl	800	1000	80
sulfati	SO ₄	2500 ^{a)}	5000 ^{a)}	500 ^{a)}
ogljikovodiki C10-C40 (mineralna olja)		5 ^{b)}	5 ^{b)}	0,5 ^{b)}
kloroalkani, C 10-13 (CAS št. 85535-84-8)		0,04 ^{c)}	0,05 ^{c)}	0,01 ^{c)}
heksabromociklododekani (HBCDD) ²⁾		0,02 ^{c)}	0,025 ^{c)}	0,002 ^{c)}
di(2-etilheksil)ftalat (DEHP) (CAS št. 117-81-7)		0,01 ^{c)}	0,015 ^{c)}	0,001 ^{c)}
adsorbiljivi organski halogeni (AOX)	Cl	0,5 ^{d)}	0,5 ^{d)}	0,05 ^{d)}
lahkohlapni aromatski ogljikovodiki (BTX)		0,1 ^{e)}	0,1 ^{e)}	0,01 ^{e)}
benzen		0,1 ^{e)}	0,1 ^{e)}	0,01 ^{e)}
etilbenzen		0,1 ^{e)}	0,1 ^{e)}	0,01 ^{e)}
toluen		0,1 ^{e)}	0,1 ^{e)}	0,01 ^{e)}
ksilen		0,1 ^{e)}	0,1 ^{e)}	0,01 ^{e)}

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanciert von
der EUROPÄISCHEN UNION

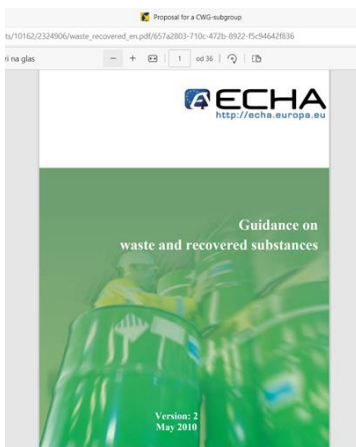
Slovenija – Österreich

VIRIDI

Priloga 5, Uredbe o odpadkih;
prenehanje statusa odpadka

EU uredba REACH – zahteve za kemikalije

- Zahteve **REACH** glede snovi, zmesi in izdelkov **ne veljajo za odpadke**
- **Ko iz odpadka nastane snov, zmes ali izdelek je treba preveriti morebitne zahteve REACH**
 - So bile snovi, zmesi ali izdelki registrirani, v procesu predelave je nastala ista snov, ki je bila registrirana, primer jeklo iz starega železa, kjer ni potrebna registracija
 - Snovi z neznano ali spremenljivo sestavo „UVCB“, kjer je potrebna registracija nastale žlindre ali pepelov
- Na EU ravni možnost sprejema nova odločitev glede razlage zakonodaja o agregatih; cement...

REACH zahteve

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanciert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI

- Nečistoča – nenamerna sestavina navzoča v proizvedeni snovi, ki presega 20% w/w
- Primer: Recovered paper Recovered paper mainly consists of cellulose pulp. EINECS identifies cellulose pulp as follows: "The fibrous substances obtained from the treatment of lignocellulosic substances (wood or other agricultural fiber sources) with one or more aqueous solutions of pulping and/or bleaching chemicals. Composed of cellulose, hemi-cellulose, lignin, and other minor components. The relative amounts of these components depend on the extent of the pulping and bleaching processes." (EINECS number 265-995-8). **Cellulose pulp is listed in Annex IV, and consequently, exempted from registration, downstream user and evaluation obligations.** Recovered paper may contain other constituents such as pigments, inks, glues, fillers etc. Regarding the recovery and recycling process, constituents that have no specific function in the material (cellulose pulp), can therefore be considered as impurities (see section 2.2.4).

Recovered paper consisting exclusively of cellulose pulp with impurities without specific function in the material will therefore be exempt from registration, downstream user and evaluation obligations.

Stranski proizvod – nov Slovenski predpis?

41. člen

(merila za stranski proizvod)

- (1) Ob upoštevanju z zakonom določenih pogojev nadomestni gradbeni material šteje za stranski proizvod, če je nastal s predelavo naslednjih odpadkov mineralnega izvora:
 1. jeklarska žindra razreda onesnaženosti 1 (JŽ-1),
 2. grudasta žindra razreda onesnaženosti 1 (GŽ – 2),
 3. granulirana žindra (GrŽ), in
 4. granulirana žindra iz kurjenja premoga (ŽP)

- (2) Nadomestnih gradbenih materialov, ki niso nastali s predelavo odpadkov mineralnega izvora iz prejšnjega odstavka, ni dovoljeno dajati na trg kot nadomestni gradbeni material, ki šteje za stranski proizvod, ne glede na način njihove uporabe.

Prenehanje statusa odpadka – nov SLO predpis?

42. člen

(merila za prenehanje statusa odpadka)

- (1) Ob upoštevanju z zakonom določenih pogojev za prenehanje statusa odpadka lahko preneha status odpadka za nadomestne gradbene materiale, ki so nastali s predelavo naslednjih odpadkov mineralnega izvora:
1. odpadni gradbeni material razreda onesnaženosti 1 (GM-1),
 2. zemeljski izkop razreda onesnaženosti 0 (ZI-0),
 3. zemeljski izkop razreda onesnaženosti 0* (ZI-0*),
 4. zemeljski izkop razreda onesnaženosti 1 (ZI-1),
 5. zemeljski izkop razreda onesnaženosti 2 (ZI-2),
 6. odvzeta naplavina razreda onesnaženosti 0 (ON-0),
 7. odvzeta naplavina razreda onesnaženosti 0* (ON-0*),
 8. odvzeta naplavina razreda onesnaženosti 1 (ON-1),
 9. odvzeta naplavina razreda onesnaženosti 2 (ON-2),
 10. tolčenec izpod železniških tirov in pragov razreda onesnaženosti 0 (TŽT-0), in
 11. tolčenec izpod železniških tirov in pragov razreda onesnaženosti 1 (TŽT-1).
- (2) Nadomestnih gradbenih materialov in materialov za zasipanje izkopov, ki niso nastali s predelavo odpadkov mineralnega izvora iz prejšnjega odstavka, ni dovoljeno dajati na trg kot nadomestni gradbeni material ali kot material za zasipanje izkopov, za katerega je prenehal status odpadka.

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI

Upravni postopki – nov slovenski predpis?

- OVD za predelavo
- OVD za vgradnjo v inženirske objekte
- OVD za zasipanje izkopov
- Vodenje evidenc o vgradnjah
- ...

Okoljske oznake in deklaracije

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI

ne smejo biti zavajajoče ali predstavljati tržno oviro,

morajo biti točne, preverljive,

ne smejo povzročati zmedo na trgu,

osnovane morajo biti na znanstveni metodologiji in morajo biti skladne tudi z vidika vplivov proizvoda skozi njegov življenjski krog, čeprav ni nujno, da se za vsako vrsto oznake ali deklaracije izdela podrobna ocena življenjskega kroga,

ne smejo biti nejasne in preveč splošne: „okolju prijazno“, „zeleno“ itd.

Okoljske oznake in deklaracije

Splošna načela – ISO 14020

Certificirana s strani preveritelja

program okoljskega označevanja
okoljske oznake in deklaracije tipa I

ISO 14024

Ni certificirana s strani preveritelja

lastna okoljska trditev
okoljske oznake in deklaracije tipa II

ISO 14021

Certificirana s strani preveritelja

sektorski nabor okoljskih parametrov
okoljske oznake in deklaracije tipa III

ISO 14025

Institut Bauen
und Umwelt e.V.

Hvala za pozornost!

Kontakt/e-mail:

- sope@gzs.si
- maj.rozmanec@gzs.si

Ali smo na
PRAVI
PUTI?

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Kofinanziert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Slovenija – Österreich

VIRIDI